

A TANULÁSI MOTIVÁCIÓRÓL ALKOTOTT TANÁRI NÉZETEK FELTÁRÁSÁNAK MEGKÖZELÍTÉSEI – SZISZTEMATIKUS ÁTTEKINTÉS

T-20

Mezei Tímea *, Fejes József Balázs **

* *Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola*

** *Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet*

Kulcsszavak: tanulási motiváció; tanári nézetek; szakirodalmi áttekintés

A tanulási motivációt vizsgáló kutatások az elmúlt évtizedekben számos, az osztálytermi gyakorlatban is hasznosítható eredményt hoztak (l. Linnenbrink-Garcia et al., 2016; Solomon & Anderman, 2017). Ugyanakkor e kutatások eredményei a tanári gyakorlatot tekintve alig realizálódtak, a tanulási motivációval foglalkozó kutatók egy része explicit módon ki is fejezi elégedetlenségét e téren (pl. Lazowski & Hulleman, 2015; Kaplan et al., 2012; Turner, 2010; Urdan & Kaplan, 2020). A jelenség magyarázata vélhetően részben a pedagógusok tanulási motivációval kapcsolatos nézeteihez köthető, amely meggátolhatja a kutatási eredmények befogadását (pl. Kaplan et al., 2012; Turner, 2010). A tanulási motivációval összefüggő tanári nézetek feltárása így kiemelten fontosnak tűnik a kutatási eredmények gyakorlatba történő átültetése felé vezető úton. A pedagógusok tanulási motivációról alkotott nézetei számos különböző aspektusból vizsgálhatók, ugyanakkor e megközelítések számbavétele és értékelése eddig nem történt meg. Jelen tanulmány áttekintést nyújt a tanárok tanulási motivációval kapcsolatos meggyőződéseit vizsgáló empirikus tanulmányokról, hogy rendszerezze a rendelkezésre álló eszközöket és módszereket, valamint, hogy feltárja a tanárok tanulási motivációval kapcsolatos meggyőződéseinek értelmezéseit. A szisztematikus szakirodalmi áttekintés azokra az empirikus tanulmányokra összpontosít, amelyek pedagógusok és pedagógusjelöltek tanulási motivációval összefüggő meggyőződéseit vizsgálták 2020-ig, és angol nyelvű, lektorált folyóiratokban jelentek meg. A fenti kritériumoknak 27 publikáció felelt meg. A bevont tanulmányok az alkalmazott módszertan alapján három csoportba sorolhatók: írásbeli kikérdezésen, szóbeli közlésen és kevert módszertanon alapuló kutatások. Munkánk e struktúrát használja a vonatkozó tanulmányok főbb jellemzőinek bemutatásához.

Kutatásunk legfőbb újdonsága a mérőeszközökön szereplő kérdések, állítások tartalmuk szerinti kategorizálása, amely a nézetek operacionalizálásának egy lehetősége. Az áttekintett tanulmányok a konstruktum számos különböző aspektusát vizsgálták, munkánk tizenháromat azonosított: jövőbeni tanulók feltételezett motivációs jellemzői, motiváció befolyásolásának lehetőségei, motiváció definiálása, motivációelméletek alapvetései, motivációs stratégiák alkalmazásának gyakorisága kollégák körében, motivációs stratégiák hatékonysága, motivációs stratégiák kivitelezhetősége, motivációs stratégiák választásának okai, motivált/demotivált tanulói viselkedés leírása, motivált/demotivált tanulói viselkedés okai, nézetek változása a motiváció kapcsán, saját motivációs alapelvek, tanári felelősségérzet. E megközelítéseknek, valamint az alkalmazott módszereknek a kutatási célokkal való szinkronizálása a jövőben kulcsfontosságúnak tűnik a tanárok tanulási motivációval kapcsolatos meggyőződéseinek feltárásában, így munkánk jelentősen hozzájárulhat a kutatási eredményeknek az osztálytermi gyakorlatba való átültetéséhez.

A 138400 számú projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, az FK_21 „OTKA” Fiatal kutatói kiválósági pályázati program finanszírozásában valósult meg.